VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta (VNS 4/2021 vp)

22.9.2021 Ulkoasiainvaliokunta
Budjettineuvos Petri Syrjänen

Sisäisen turvallisuuden selonteko, yleistä

- Selonteossa esitetyt toimet vastaavat yleisesti VM:n näkemystä niistä keinoista, joilla selonteon tavoitteet voidaan saavuttaa.
  - Edellyttää uusien toimintatapojen kehittämistä sekä resurssien arviointia (kohdentaminen, taso).
- VM:n hallinnonalan toiminnan osalta selonteossa painottuvat erityisesti tullitoiminnan kehittämiseen ja digitalisaation hyödyntämiseen ja ICT:hen liittyvät seikat. VM:lle keskeistä on resurssinäkymään liittyvät kysymykset.

Sisäisen turvallisuuden selonteko, Tulli

- Tullitoiminnan kehittämistarpeiden osalta VM:ää on kuultu 3.6. valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaostossa.
- VM painotti Tullin sisäisen turvallisuuden tehtävissään yhdessä poliisin ja Rajavartiolaitoksen kanssa tekemän tiiviin yhteistyön tärkeyttä.
- Yhteistyön tehokas onnistuminen kuitenkin myös edellyttää riittävää PTR-viranomaisten resursointia ja välineistöä. PTR-yhteistyö tuo myös kustannussäästöjä, kun viranomaiset voivat lainsäädännön puitteissa tehdä myös toistensa päätehtäviä.
- Merkille pantavaa Tullin tehtävissä on verkkokaupan erittäin voimakas kasvu.

Sisäisen turvallisuuden selonteko, ICT

- ICT-kustannusten nousupaine on seurausta toimintojen digitalisoitumisesta. Tämä merkitsee ICT-kulujen nousua. Selonteossa kustannusten kasvu on sinällään tunnistettu kehityspolku, mutta näkökulma jää lähinnä lisärahoituksen näkökulmaan.
- Teknologian hyödyntämisellä aikaansaatavat hyödyt jäävät konkretisoimatta. Samoin käynnissä olevan sote-pelastusuudistuksen rakenteelliset muutosmahdollisuudet sekä viranomaisten yhteiskäyttöisten digitaalisten palveluiden ja toimitilojen yhteiskäytön hyödyt jäävät pääosin arvioimatta.
- VM:n käynnistämät toimet julkisen hallinnon tuottamien palveluiden ja palvelutuotannon digitaalisen turvallisuuden kehittämisessä tukevat osaltaan selonteossa esitettyjä tavoitteita.

Sisäisen turvallisuuden selonteko, rahoitus (1/3)

- Sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon pysyvän henkilöstömäärän säilyttäminen vuoden 2020 tasolla edellyttää lisäresursseja, koska varsinkin poliisille on myönnetty kertaluonteista lisärahoitusta, jota kehyskaudelle ei ole kohdennettu.
- Selonteossa asetetaan poliisi-htv:lle tavoitteeksi 8200 vuoteen 2030 mennessä. Poliisille on resursoitu HO:n mukaisesti määrärahaa (+18 milj. euroa), jolla htv-mitoitus pitäisi nostaa 7500:een vuoteen 2023 mennessä. JTS-ehdotukseen sisältyi esitys poliisi-htv:n nostamiseksi 7850:een.
- VM katsoo, että htv-tasoon liittyviä tavoitteita painotetaan välillä liikaa, jolloin riskinä on kokonaisuuden käsittelyn sijaan osatarkastelu. Tavoitteita tulisi nykyistä enemmän tarkastella htv:n rinnalla myös vaikuttavuuden ja tulosten näkökulmasta.

Sisäisen turvallisuuden selonteko, rahoitus (2/3)

- VM tukee selonteossa esitettyä linjausta (s. 36):

  ”*Viranomaisten rahoitustarpeita koskevat asiat käsitellään ja niistä päätetään valtiontalouden menokehyksen puitteissa valtion talousarviossa ja julkisen talouden suunnitelmassa sovittaen ne yhteen muiden julkisen talouden menotarpeiden kanssa. Rahoitustarpeiden kattamiseksi hyödynnetään käytettävissä olevat EU:n rahoitusvälineet. EU:n asettamat lisävelvoitteet pyritään rahoittamaan lisääntyvillä EU-varoilla.*”

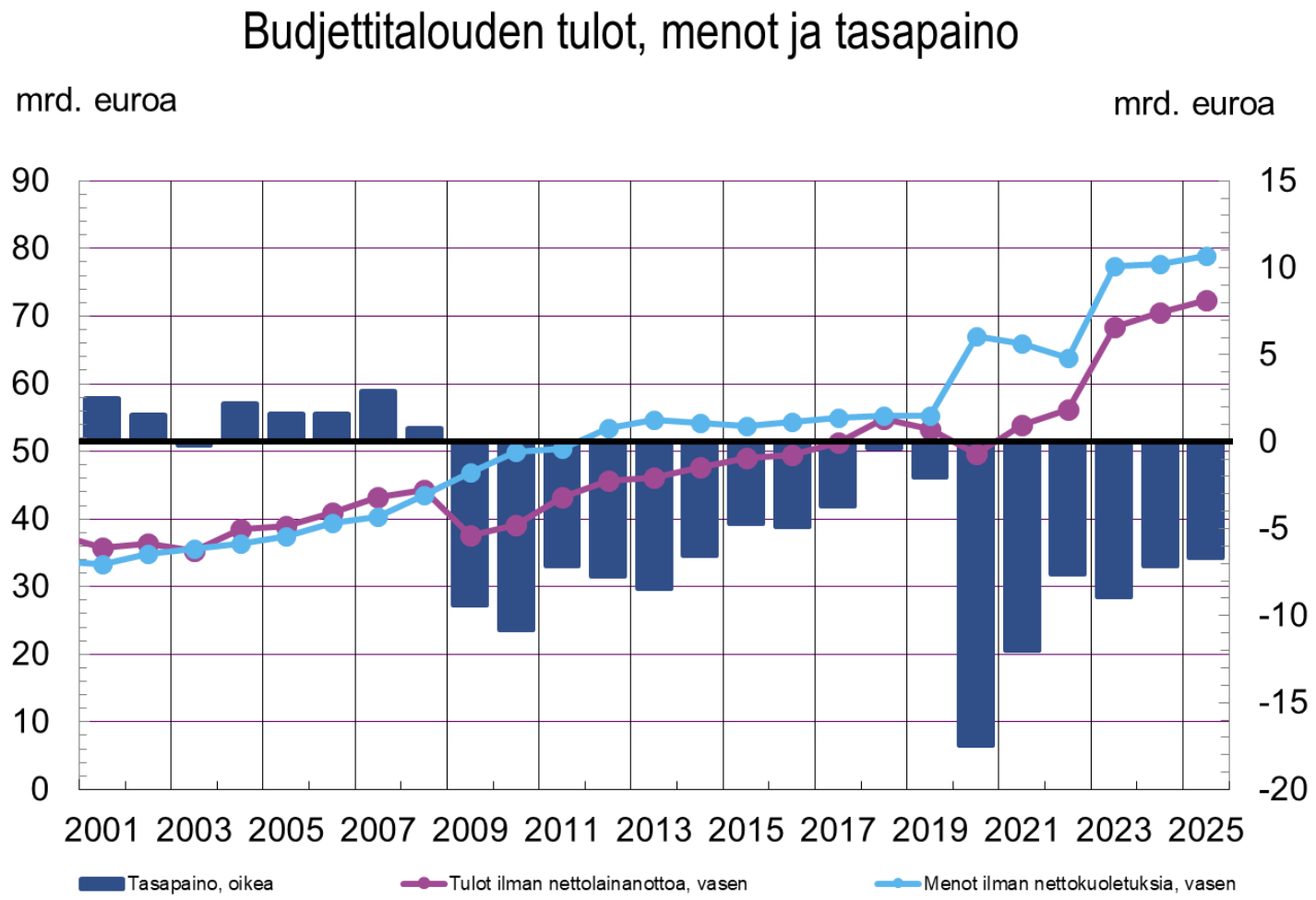
- Jatkovalmistelussa esitetyt lisäresurssitarpeet tulee perustella riittävällä tasolla ja muun muassa ennalta ehkäisevän toiminnan sekä digitalisaation hyödyntämisellä saatavia hyötyjä arvioitava (ml. vaikutusanalyysit).
- Tavoitteena tulisi olla, että sisäisen turvallisuuden viranomaistoiminnan suunnittelu voisi pohjautua pitkäjänteiseen resursointiin ja vakaaseen rahoitukseen.

Sisäisen turvallisuuden selonteko, rahoitus (3/3)

> *”Ministeriöiden arvion mukaan sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon edellä mainittuihin tarpeisiin vastaaminen ja riittävien palveluiden turvaaminen tarkoittaisi pysyvän rahoituksen tasokorotusta noin 10 prosentilla vuoden 2020 kehystasosta vuoteen 2030 mennessä, jos valtiontaloudelliset edellytykset sen sallivat.”* (s. 39)

- Esitetty resurssitarve on merkittävä ja euromääräisesti kyse on 150-200 milj. euron resurssilisäyksestä. Resursointi on hallitusohjelmatasoinen poliittinen päätös.
- VM:n näkemyksen mukaan selonteossa esitettyjä lisäresurssitarpeita tulisi tarkastella nyt esitettyä laajemmasta näkökulmasta (sis. teknologian ja automaation hyödyt, yhteiset ratkaisut viranomaisyhteistoiminnassa).
- Keskeinen haaste: VM:n arvio julkisen talouden ns. kestävyysvajeesta 3 %/BKT eli n. 8 mrd. euroa. Julkisyhteisöjen velan suhde BKT:hen nousussa vuoden 2019 60 prosentista yli 75 prosenttiin v. 2025.

Valtion budjettitalouden tasapaino

Lähde: Valtiovarainministeriö 12.5.2021

Tasapaino:

2016 (TP): -4,9 mrd. euroa

2017 (TP): -3,7 mrd. euroa

2018 (TP): -0,4 mrd. euroa

2019 (TP): -2,0 mrd. euroa

2020 (TP): -17,4 mrd. euroa

2021 (LTAE2): -12 mrd. euroa

2022 (JTS): - 7,6 mrd. euroa

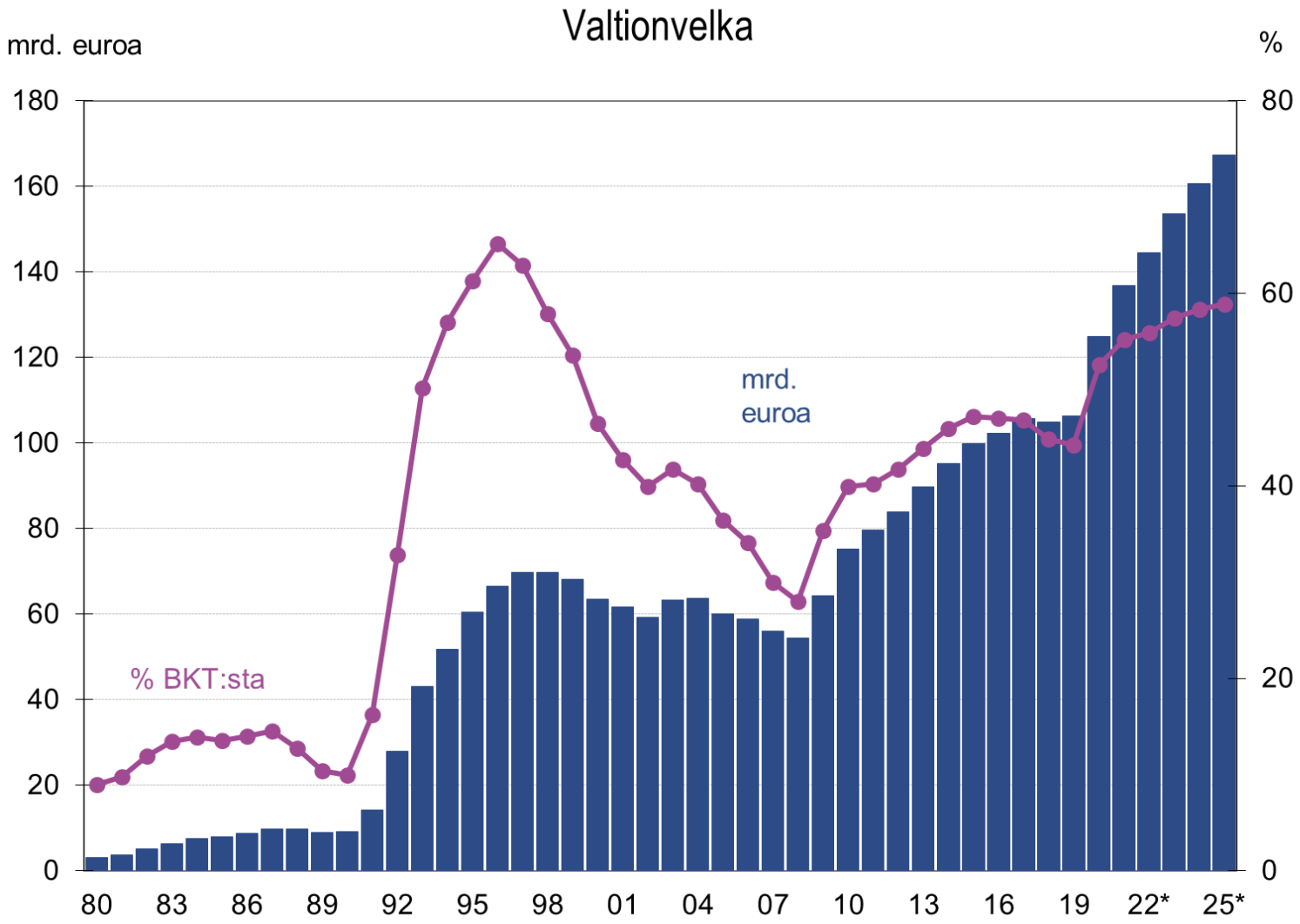
2023 (JTS): - 8,9 mrd. euroa*

2024 (JTS): - 7,1 mrd. euroa

2025 (JTS): - 6,7 mrd. euroa

*Verotulojen tilitykseen liittyvän viiveen vuoksi veroperustemuutoksen vaikutukset eivät näy täysimääräisesti sote-uudistuksen voimaantulovuonna 2023, mikä kasvattaa budjettitalouden alijäämää tilapäisesti v. 2023. Alustava arvio vuoden 2023 alijäämästä pois lukien sote-uudistuksen vaikutus on n. 7,6 mrd. euroa.

Valtion budjettitalouden velka

Lähde: Valtiovarainministeriö 12.5.2021

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET